

Debat: Foghs glemte tale

Irak-krigen. Det er lykkedes regeringen at trænge igennem med det budskab, at Danmark da overhovedet ikke gik i krig, fordi Saddam truede vores sikkerhed. Jeg forestiller mig, at de stadig går vantro rundt og klør sig selv i nakken i Statsministeriet.

Af Jakob v.H. Holtermann

Der burde virkelig ikke være noget at diskutere. Danmark gik i krig med Irak af præcis de samme grunde som USA og Storbritannien. Fordi Saddam Hussein, med missil- og terroristbårne masseødelæggelsesvåben, udgjorde en direkte trussel mod vores sikkerhed.

Det sagde statsministeren uden noget omsvøb i en direkte henvendelse til den danske befolkning fra Statsministeriets talerstol den 21. marts 2003, samme dag som Danmark gik ind i krigen, samme dag som regeringens famøse beslutningsforslag blev vedtaget i Folketinget.

»Derfor bidrager Danmark,« var han endda så venlig at tilføje – skulle nogen i landet være i tvivl om, at det var den officielle krigsbegrundelse, man netop havde hørt.

Men det har nogen som bekendt alligevel været. Og det i en sådan grad, at Fogh helt har undgået at lide samme kranke politiske skæbne som både Bush og Blair efter det ulykkelige ørkeneventyr. På tilsyneladende uransagelig markedsføringsvis er det nemlig lykkedes regeringen at trænge igennem med det budskab, at Danmark da overhovedet ikke gik i krig i selvforsvar, og fordi Saddam truede vores sikkerhed. Nej, vi gik i krig ene og alene, fordi tyrannen ikke ville samarbejde med FN.

Jeg forestiller mig, at de stadig går vantro rundt og klør sig selv i nakken i Statsministeriet. For tænk at det med ryggen mod muren virkelig kunne lade sig gøre at slippe af sted med denne fantastiske og ret beset historieforfalskende påstand. Bevares, de vander sig i oppositionspresen, men det gør de jo altid.

Både Berlingske og Jyllands-Posten synes imidlertid helt at have købt den. Og Weekendavisen (med Ulrik Høy som eneste klædelige undtagelse) glimrer ved nu på anden måned end ikke at have fundet anledning til at kommentere, at Fogh efter års betænkning og ombudsmandens indgriben endelig fandt det betimeligt at møde pressen og præcisere sin påstand.

Men mens Fogh/Ulveman kan nøjes med at prise deres held, bliver vi andre anstændigvis nødt til at spørge, hvordan det dog kunne lade sig gøre at slippe af sted med denne krigsløgn midt i bedste sendetid. For alle og enhver kan jo huske, hvordan der ikke blev snakket om andet end Saddams masseødelæggelsesvåben og den formidable trussel, han udgjorde. Det var jo grunden.

Som det vil være nogle bekendt, har den vigtigste rekvirit til Foghs feberredning været et stykke papir fra Folketingets arkiv. Nærmere bestemt beslutningsforslag B118 om dansk militær deltagelse i Irak-krigen, der blev fremsat den 18. marts 2003. Med dette stykke papir i hånden har Fogh fejlet al kritik af banen.

For jovist er det da muligt, at der undervejs blev sagt et og andet om masseødelæggelsesvåben. Men der bliver jo sagt så meget i kampens hede. Det må være formalia der tæller. Folketingsformalia. Og i B118 nævnes i tretten punkter først og fremmest Saddams manglende samarbejdsvilje med FN som grunden til at angribe Irak. Til gengæld er man her belejligt forsigtig med direkte at postulere eksistensen af masseødelæggelsesvåben.

Og det træk synes knusende effektivt at have sat både presse og opposition skakmat. Angiveligt ud fra den tanke at mere dokumentationsagtigt end et Folketingsbeslutningsforslag kommer det da vist ikke i politikens brogede verden.

I den almindelige benovelse har man blot overset en ting: der gør sig nogle ganske særlige genrekrav gældende for sådan et forslag, som gør det til et temmelig dårligt sted at lede, hvis man er ude efter den egentlige, politiske og moralske begrundelse for krigen. Kampen i Folketinget handlede nemlig først og sidst om ren jura. Det politiske flertal var så rigeligt sikret på forhånd. I Christiansborgs korridorer, Kanslergade eller hvor den slags nu sker. Det eneste, der kunne problematiseres, var spørgsmålet om krigens lovmedholdelighed. Derfor holdt man sig i B118 klogeligt til den mere formelle side af sagen.

Et ulig meget mere oplagt sted at lede efter den egentlige krigsbegrundelse er derimod statsministerens (tilsyneladende glemte) krigstale til den danske befolkning, som han holdt den 21. marts 2003 – 15 minutter efter at B118 blev vedtaget, og Danmark trådte ind i krigen.

Og her er Fogh anderledes informativ og klar i mælet. Væk er alle juridiske forbehold og hensyn til folketingsetikette. Nu er det den danske befolkning, der skal vindes for den kontroversielle beslutning, der netop er truffet. Og det kræver fremføringen af substantielle grunde, ikke blot formelle finurligheder og obskure resolutionshenvisninger.

I denne tale nævnes ganske vist i forbifarten både Saddams manglende samarbejdsvilje og det irakiske folks lidelser. Men i nøgtern erkendelse af at hverken FN-systemet eller empatien med det irakiske folk formodentlig rækker til at lokke danskerne i krig i et land langt væk, lader Fogh klogeligt truslen mod vores egen sikkerhed trække det helt store læs.

Og derfor får Saddams masseødelæggelsesvåben hovedrollen. Pludselig har Fogh intet problem med at nævne »tusindvis af liter miltbrand, omkring 6.500 kemiske bomber, mindst 80 tons sennepsgas og store mængder biologiske gifte.« Våben der ikke nævnes med et ord i beslutningsforslaget i Folketinget. Hertil føjer statsministeren med velberådet hu, at »Saddam Hussein har haft åbenlyse forbindelser til terrorister og muligvis stadig har det.« Og endelig sætter han triumf på med den ultimative rædsel: »Dertil kommer den farlige trussel fra langtrækkende missiler og risikoen for, at han snart vil råde over atomvåben.«

Talen indeholder med andre ord præcis de samme (fejlagte ved vi i dag) påstande om truslen fra Saddam som både Bush og Blair lagde til grund for deres krigsbeslutning. Og som for definitivt at udelukke enhver fremtidig påstand om en helt unik dansk krigsgrund er Fogh endda så venlig at

bygge et selvstændigt argument op om den ubetingede tillid til USA's og Storbritanniens sunde dømmekraft:

»Vi har valgt at følge USA og Storbritannien, fordi de har besluttet at gøre det rigtige og det nødvendige. Som man gjorde på Balkan i 1990'erne, som man gjorde i Afghanistan i 2001, og som man gjorde i Europa i sidste århundrede. USA og Storbritannien har valgt at gøre det, der er nødvendigt for deres sikkerhed og for vores sikkerhed.«

Og herefter følger Foghs uomtvistelige konklusion: »Derfor bidrager Danmark.« Der er ikke noget at diskutere. Vores grunde var USA's og Storbritanniens grunde. Hverken mere eller mindre.

Tilbage er selvfølgelig den mulighed, at Fogh insisterer på, at det alligevel kun er B118, der skal tælle. Men det ville i realiteten være det samme som at sige, at det er lige meget, hvad landets regent fortæller os fra Statsministeriets talerstol. At for eksempel »Derfor bidrager Danmark«, i virkeligheden ikke betyder: Derfor bidrager Danmark.

For en politiker, der har gjort kontraktspolitik til sit adelsmærke, ligner det ikke en mulighed. Eller rettere: det burde ikke ligne en udvej. For status er som sagt, at det i allerhøjeste grad har været det for Fogh. Med beslutningsforslaget i hånden er det lykkedes ham helt at lægge diskussionen af krigsgrundlaget død.

En del af denne misere er selvfølgelig journalistisk. Men selvom man måske nok kunne tænke sig, at det var lykkedes medierne at grave Foghs krigstale frem på egen hånd, så må det medgives, at i hvert fald oppositionspresen har gjort et rimelig hæderligt stykke arbejde med at udstille Foghs selvmodsigelser.

En dybere forklaring er derfor nok snarere, at ord i virkeligheden er noget impotent stads. Som allerede Habermas bemærkede, er den tvang, der udgår fra det bedre argument, ejendommeligt tvangløs. Selvom man nok kunne ønske sig det anderledes, så er det et faktum, at vi ikke bliver ramt af lynet, hvis vi modsiger os selv. Eller hvis vi lyver folk lige op i ansigtet.

Hvis man er tilstrækkelig skamløs, så kan man såmænd fortsætte med at tale helt uanfægtet. Det forudsætter kun, at man kan skjule sin egen forlegenhed. Og udi den kunst har Fogh simpelthen vist sig at være uovertruffen. Når han for eksempel i korte skjorteærmer jovialt konverserer Ekstra Bladets kampberedte journalist om dennes sommerferie. Eller når han trængt op i en krog uden at blinke hævder, at Danmarks deltagelse da »ikke havde noget med masseødelæggelsesvåben at gøre«.

I fravær af lynnedslag og anden guddommelig indgriben har vi i virkeligheden ikke andet middel mod sliq systematisk løsagtig omgang med sandheden end social udstødelse. Og i tilfældet politik finder denne udstødelse sted ved valgurnerne. Med skatteforlig og ministerrokade på plads ser det imidlertid ud til, at vi må vente til 2009 med at se, om det virkelig er lykkedes Fogh helt at sabotere denne prisværdige mekanisme.

Foghs tale kan læses på www.statsministeriet.dk under »pressemeldelser«.

Jakob v.H. Holtermann (f. 1972) er ph.d.studerende i filosofi på RUC.